

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023-2026

Rok akademicki 2023/2024

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	DIAGNOZA I TERAPIA DYSLALII
Kod przedmiotu	L36
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Onomastyki
Kierunek studiów	Logopedia z nauczaniem języka polskiego jako obcego
Poziom studiów	Studia pierwszego stopnia (licencjackie)
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	Rok I, semestr 2
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy
Język wykładowy	Język polski
Koordynator	Dr hab. Agnieszka Myszka, prof. UR
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr hab. Agnieszka Myszka, prof. UR, dr Małgorzata Kułakowska, dr Barbara Drozd

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jaki?)	Liczba pkt. ECTS
2	15	30	-	-	-	-	-	-	4

1.2. Sposób realizacji zajęć

- zajęcia w formie tradycyjnej
 zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

ćwiczenia – zal. z oceną
 wykład - egzamin

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Brak wymagań wstępnych. Przedmiot prowadzony od poziomu zerowego

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE**3.1 Cele przedmiotu**

C1	zdobycie przez studentów wiadomości na temat przyczyn powstawania wad wymowy, rodzajów tych wad, klasyfikacji, sposobów badania mowy i diagnozowania;
C2	dostarczenie studentom wiedzy na temat metod terapii wad wymowy;
C3	wykształcenie umiejętności rozpoznawania wad wymowy i terapii tych wad;
C4	wykształcenie umiejętności planowania terapii logopedycznej i prowadzenia dokumentacji.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych i do efektów ze standardu kształcenia nauczycieli
EK_01	Student/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu: fakty, teorie i metody dotyczące terapii logopedycznej dyslalii, zna metody diagnozy i terapii tego zaburzenia; zna mechanizm działania, zalety i skutki uboczne zabiegów terapeutycznych stosowanych w terapii dyslalii; wie, jak należy programować terapię zaburzeń mowy i potrafi ją dopasować do potrzeb pacjenta i jego otoczenia	K_Wo1
EK_02	Student/ka ma uporządkowaną wiedzę z zakresu fonetyki języka polskiego i kultury języka, a także ortofonii, zorientowaną na jej zastosowanie praktyczne w terapii wad artykulacyjnych; wie, jakie czynniki zewnętrzne i wewnętrzne wpływają na kształtowanie się norm wymawianiowych (ortofonicznych) języka polskiego	K_Wo5 E.1L.W3
EK_03	Student/ka ocenia nieprawidłowości (w tym opóźnienia) w rozwoju mowy i rozwoju artykulacji, wykorzystując do tego testy przesiewowe i wyniki wybranych badań medycznych	K_Uo1 E.1L.U3
EK_04	Student/ka diagnozuje i różnicuje wady wymowy wchodzące w obręb dyslalii; prowadzi badania logopedyczne, w tym badania przesiewowe; formułuje wnioski, opracowuje i prezentuje wyniki [diagnoza logopedyczna], zna metody wywoływania głosek; sprawnie posługuje się sprzętem i aparaturą oraz pomocami stosowanymi w terapii dyslalii; identyfikuje problemy pacjenta, jego otoczenia oraz grupy społecznej; dostosowuje terapię do wieku i możliwości pacjenta i jego otoczenia; potrafi wykorzystać do terapii potencjał tkwiący w otoczeniu pacjenta; słuchacz prowadzi dokumentację logopedyczną dotyczącą pacjentów indywidualnych oraz instytucji	K_Uo2 E.1L.U3
EK_05	Student/ka analizuje językoznawcze podstawy logopedii, stosuje w terapii dyslalii wiedzę z zakresu fonetyki i fonologii współczesnego języka polskiego; analizuje i interpretuje fonetykę akustyczną i wizualną (wizualizacja wymowy głosek polskich)	K_Uo5 E.1L.U2
EK_06	Student/ka odpowiedzialnie przygotowuje się do swojej pracy, projektuje i wykonuje działania terapeutyczne; samodzielnie potrafi formułować opinie dotyczące pacjentów i ich problemów z mową; umie w razie potrzeby przygotować pomoce według	K_Uo9

	własnego pomysłu, korzysta w terapii z nowoczesnych metod i technologii	
EK_07	Student/ka jest przekonana o sensie i potrzebie działań terapeutycznych w środowisku społecznym, zna negatywne skutki zaniechania terapii; jest gotowy/a do podejmowania wyzwań zawodowych, nie zniechęcają go/jej niepowodzenia, z zaangażowaniem wykonuje swoją pracę	K_Ko2 E.1L.K2

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Pojęcie dyslalii – terminologia, rodzaje dyslalii, miejsce dyslalii w różnych klasyfikacjach zaburzeń mowy. Kryteria oceny wad wymowy. Wada wymowy a błąd wymowy.
Przyczyny dyslalii – endogenne i egzogenne.
Klasyfikacje wad wymowy; terminologia służąca do nazywania wad wymowy. Substytucje a deformacje.
Diagnoza dyslalii – metody badawcze, narzędzia i techniki badawcze
Etapy pracy logopedycznej w różnych typach dyslalii (strategia postępowania logopedycznego w przypadku dyslalii). Kolejność wywoływania głosek
Rotacyzm, sygmatyzm, rynolalia, palatolalia, mowa bezdźwięczna – przyczyny i istota tych wad.
Metody wywoływania głosek dentalizowanych.
Metody wywoływania r. Etapy terapii rotacyzmu.
Terapia mowy bezdźwięcznej.
Inne wady zaliczane do dyslalii (kappacyzm, rynolalia i inne).
Alalia – problemy terminologiczne, klasyfikacje, alalia a afazja dziecięca. Diagnoza różnicowa
Dokumentacja logopedyczna.

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych

Treści merytoryczne
Mowa jako narzędzie komunikacji. Realizacja mowy w 3 sferach: biologicznej, psychicznej i społecznej. Wada wymowy a błąd wymowy.
Kryteria oceny wad wymowy. Norma rozwojowa a opóźnienie rozwoju mowy (etapy kształtowania się mowy dziecka wg L. Kaczmarka).
Diagnoza logopedyczna – metody badania pacjentów, badania przesiewowe i indywidualne, składniki diagnozy, próby diagnozowania pacjentów (analiza nagrań).
Diagnoza - wypełnianie arkuszy diagnostycznych.
Programowanie terapii – etapy pracy terapeutycznej, kolejność wywoływania głosek, wiek dziecka a metody i tempo pracy.
Ćwiczenia na etapie przygotowawczym – oddechowe, fonacyjne, usprawniające motorykę narządów mowy.
Głoski detalizowane – prawidłowa artykulacja, wady, ich przyczyny, metody wywoływania głosek.
Głoska r – prawidłowa artykulacja, substytucje i deformacje, metody fonetyczne i mechaniczne wywoływania r. Etapy terapii rotacyzmu.

Mowa bezdźwięczna – przyczyny, objawy, sposoby udźwięczniania głosek, etapy pracy korekcyjnej.
Terapia kappacyzmu i rynolalii.
Ćwiczenia wyrazistości samogłosek – prawidłowe artykulacje, możliwe zniekształcenia.
Analiza nagrań video – próby pisania scenariuszy terapii.
Zapoznanie słuchaczy z problemami pacjentów, których będą obserwować.
Prezentacja kart mowy dzieci i omówienie dotychczasowej terapii
Obserwacja terapii dzieci.
Omówienie zastosowanych w czasie zajęć z dziećmi metod, pomocy, narzędzi; omówienie problemów

3.4 Metody dydaktyczne

Wykłada:

- Metody podające
- Prezentacja multimedialna
- Prezentacja i analiza nagrań wideo

Ćwiczenia;

- ćwiczenia indywidualne,
- ćwiczenia w grupach,
- ćwiczenia z programami multimedialnymi,
- ćwiczenia słuchowe i kinestetyczne,
- analiza nagrań,
- dyskusja

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw)
EK_01	Ocena testu egzaminacyjnego, ocena ustnego kolokwium, ocena scenariusza terapii	wykład ćwiczenia
EK_02	Ocena testu egzaminacyjnego, ocena głosów w dyskusji	wykład
EK_03	ocena zadań wykonywanych podczas ćwiczeń i wypowiedzi w dyskusjach dotyczących analizy studiów przypadku	ćwiczenia
EK_04	Ocena testu egzaminacyjnego, ocena ustnego kolokwium, ocena scenariusza terapii, ocena zadań wykonywanych podczas ćwiczeń, ocena wypowiedzi w trakcie zajęć, głosów w dyskusjach, ocena wykonywanych pomocy terapeutycznych i diagnostycznych	wykład ćwiczenia
EK_05	ocena ustnego kolokwium, ocena zadań wykonywanych w trakcie zajęć oraz głosów w dyskusji	ćwiczenia
EK_06	ocena ustnego kolokwium, ocena zadań wykonywanych w trakcie zajęć oraz głosów w dyskusji, ocena przygotowywanych narzędzi diagnostycznych i terapeutycznych	ćwiczenia
EK_07	obserwacja w czasie zajęć, analiza wypowiedzi w trakcie dyskusji oraz w trakcie omawiania nagrań i filmów instruktażowych	ćwiczenia

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

<p>Ćwiczenia: Zaliczenie z oceną Ocena końcowa jest wypadkową ocen cząstkowych, które student otrzymuje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywny udział w zajęciach: udział w dyskusjach, wykonywanie ćwiczeń i zadań • Przygotowywanie pomocy; narzędzi diagnostycznych i terapeutycznych • Przygotowywanie scenariuszy zajęć terapeutycznych • Czytanie i dyskusowanie literatury przedmiotu • Zaliczenie ustnego kolokwium z metod wywoływania głosek <p>Wykład i egzamin Egzamin pisemny obejmuje treści omawiane na wykładach oraz znajomość wskazanych przez prowadzącego lektur. Egzamin oceniany jest w skali:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na ocenę bardzo dobrą – 91-100% poprawnych odpowiedzi • na ocenę plus dobrą – 86-90% • na ocenę dobrą – 76-85% poprawnych odpowiedzi • na ocenę plus dostateczną – 71-75% poprawnych odpowiedzi • na ocenę dostateczną – 60-70% poprawnych odpowiedzi • na ocenę niedostateczną – poniżej 60% poprawnych odpowiedzi

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	15W+30 Ć
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, dyżurach)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie do zajęć, • przygotowanie do egzaminu, • przygotowanie pomocy logopedycznych • studiowanie literatury przedmiotu 	55
SUMA GODZIN	105
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	4

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

- Sołtys-Chmielowicz A., 2011, *Zaburzenia artykulacji. Teoria i praktyka*, Kraków
- Jastrzębowska G., 1999, *Diagnoza i terapia logopedyczna*, [w:] *Logopedia. Pytania i odpowiedzi*, red. T. Gałkowski, Opole.

Literatura uzupełniająca:

- Antos D., Demel G., Styczek I., 1971, *Jak usuwać seplenie i inne wady wymowy*, Warszawa.
- Kania J.T., 1982, *Szkice logopedyczne*, Warszawa.
- Gałkowski T., Jastrzębowska G. (red.), 2003, *Logopedia. Pytania i odpowiedzi*, Opole.
- Szumska J. (red.), 1982, *Zaburzenia mowy u dzieci*, Warszawa.
- Błachnio K., 1995, *Kompleksowość logopedyczna podstawą skuteczności terapeutycznej*, „Logopedia”, t. 22.
- Cieszyńska J., 2003, *Metody wywoływania głosek*, Kraków.
- Datkun- Czerniak K., 2004, *Logopedia. Jak usprawnić mowę dziecka*, Kielce.
- Grabias S., 2001, *Perspektywy opisu zaburzeń mowy*, [w:] *Zaburzenia mowy*, red. tenże, Lublin.
- Lichota E. J., 2009, *Terapia wad wymowy*, Kraków.
- Łobacz P., 2001, *Wymowa patologiczna a norma fonetyczna w świetle analizy akustycznej*, [w:] *Zaburzenia mowy*, red. S. Grabias, Lublin.
- Minczakiewicz E. M., 1997, *Mowa. Rozwój – zaburzenia – terapia*, Kraków.
- Rodak H., 1997, *Terapia dziecka z wadą wymowy*, Warszawa.
- Rodak H., 1998, *Uczymy się poprawnie mówić r. Poradnik logopedyczny z ćwiczeniami*, Warszawa.
- Sachajska E., 1992, *Uczymy poprawnej wymowy*, Warszawa.
- Sawa B., 1990, *Dzieci z zaburzeniami mowy*, Warszawa.
- Skorek E. M., 2010, *Reranie. Profilaktyka, diagnoza, korekcja*, Kraków.
- Skorek E. M., 2001, *Oblicza wad wymowy*, Warszawa.
- Sołtys-Chmielowicz A., 2000, *Klasyfikacje wad wymowy*, „Logopedia”, t. 28.
- Sołtys-Chmielowicz A., 2005, *Analiza lingwistyczna wypowiedzi dziecka z rozległą dyslalią*, „Logopedia”, t. 34.
- Spałek E., Piechowicz-Kułakowska C., 2009, *Jak pomóc dziecku z wadą wymowy*, Kraków.
- Styczek I., 1982, *Badanie i kształtowanie słuchu fonematycznego*, Warszawa.
- Wójtowiczowa J., 1991, *Logopedyczny zbiór wyrazów*, Warszawa.
- Zaleski T., 2002, *Opóźnienia w rozwoju mowy*, Warszawa.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej